

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

16 Haziran / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Göç sorunu: Yeni bir tekne faciası

- ❑ Bu haftanın ekonomi gündemi küresel merkez bankaları ve enflasyona çevrilmişken insanlığı ve dolayısıyla vicdanı sorgulatan yeni bir olay meydana geldi: Bir göçmen teknesi daha sulara gömüldü. Adres ise alışık olduğumuz üzere yine Yunanistan'dı!
- ❑ 14 Haziran'da gerçekleşen olayda Yunanistan'ın Mora Yarımadası'ndaki Navarin'den 47 deniz mili uzaklıkta, uluslararası sularda düzensiz göçmenleri taşıyan balıkçı teknesi alabora oldu.
- ❑ Olayda 78 kişi yaşamını yitirdi ve 104 kişinin kurtarılarak Kalamata Limanı'na getirildiği söyleniyor. Yunan Sahil Güvenliği, kurtarılan göçmenlerin 47'sinin Suriye, 43'ünün Mısır, 12'sinin Pakistan ve 2'sinin Filistin vatandaşı olduğunu açıklamıştı.
- ❑ Sivil toplum kuruluşu Alarm Phone'a göre ise teknede yaklaşık 700 kişi bulunuyor.
- ❑ Arama kurtarma çalışmaları hala devam ediyor. Uzmanlar, ölü sayısının artmasından endişe ediyor.
- ❑ Yunanistan Radikal Sol İttifak (SYRİZA) Lideri Aleksis Çipras, Perşembe günü, olayla ilgili bilgi almak için kurtarılan göçmenlerin götürüldüğü Kalamata Limanı'nı ziyaret etti.
- ❑ Çipras, yetkililerin, '700'den fazla insanın batmaya hazır bir teknede bulunduğunu gördüklerinde onları kurtarmaya çalışmak yerine rotasına devam etmesine izin veren protokollerin neler olduğu' şeklindeki soruları cevaplanması gerektiğini vurguladı.
- ❑ Konu Yunanistan ve AB'nin yasa dışı yollardan gelen göçmenlere insanlık dışı uygulamalarını sorgulatır cinsten...

Göç sorunu: AB'nin yeni göç yasası (Single permit)

- ❑ AB, göçmen yasasında bu ay yeni bir düzenleme yaptı:"Single permit" adı verilen izinle ilgili yasal düzenleme, AB vatandaşı olmayanların, AB içinde yaşamasını ve çalışmasını düzenliyor. Yasa uyarınca AB üyesi ülkeler, AB dışından kaç kişiye bu izni vereceklerini kendileri belirliyor.
- ❑ 8 Haziran'da AB hükümetleri arasında imzalanan beklenmedik bir anlaşma sonucunda artık işler değişmişe benziyor.
- ❑ İlk kez uygulanacak "zorunlu dayanışma" unsuruna göre göçün ön saflarının ötesindeki ülkeler yılda en az 30.000 sığınmacıyı kabul etmek zorunda kalacak; reddedenler, bir AB fonuna göçmen başına 20.000 € (21.600 \$) ödemek zorunda kalacak.
- ❑ Bu, İtalya ve diğerlerinin üzerindeki yükü hafifletecektir. Buna karşılık, cephe hattındaki ülkeler, bazı göçmenlerin sığınma taleplerinin işleme konulacağı kamplara ev sahipliği yapmak zorunda kalacak ki bu ülkelerden biri de Tunus olarak görülüyor.
- ❑ The Economist'deki bir makalede bunca yıl süren hırçınlıktan sonra, birdenbire bir anlaşmaya gidilmesinde ; AB'nin salgın , Ukrayna'daki savaş ve iklim değişikliği gibi büyük, duygusal krizleri yönetme konusunda deneyim kazanmasının payı olduğu ve kısmen, göçmen almayı reddeden ülkeler için bir çıkış yolu sağlamak amacı güdüldüğü belirtiliyor.
- ❑ Bunun altında yatan neden ise hareketli bir işgücü piyasasına ihtiyaç duyulması. Sonuçta fabrikalara personel sağlamak ve pizza dağıtmak için yasal veya başka türlü göçmenlere ihtiyaç duyulduğu bir gerçek...

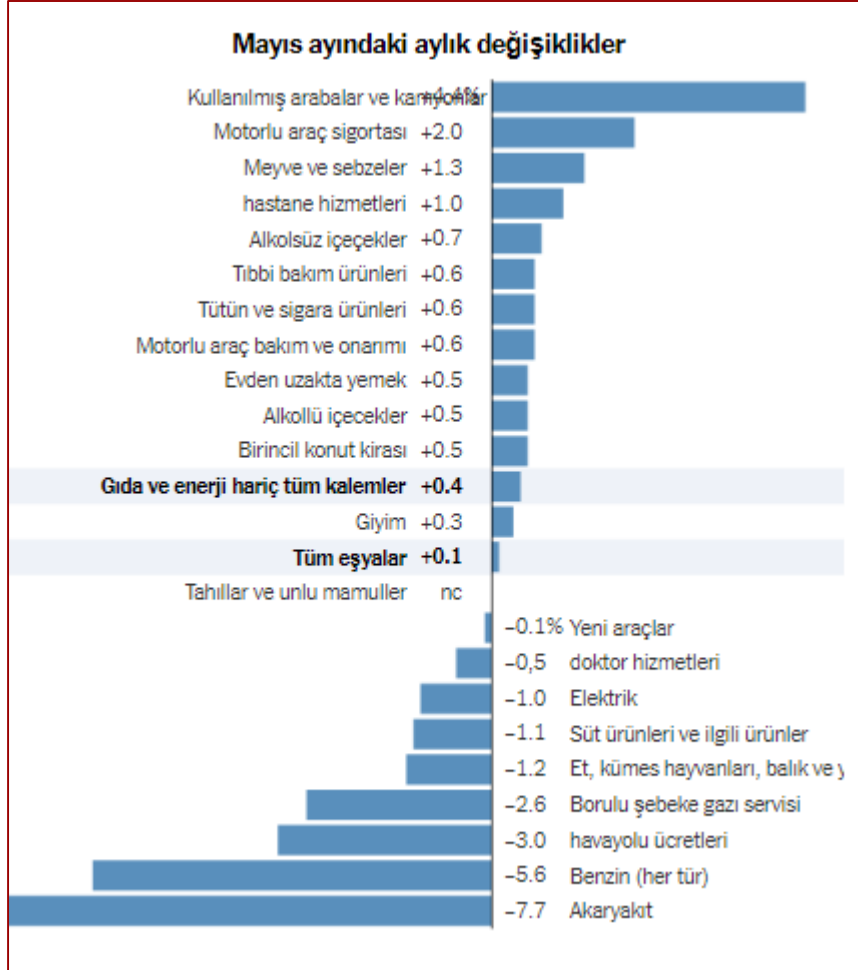
Göç sorunu: Türkiye'nin vizeyle imtihanı

- ❑ Son haftalarda en önemli gündemlerden biri de Türk vatandaşlarının Avrupa, ABD hatta Kanada gibi ülkelere vize alamaması sorunu olarak karşımıza çıkıyor.
- ❑ AB Uzmanı Can Baydarol , çeşitli mecralardaki demeçlerinde vize krizini birkaç başlık altında özetliyor:
- ❑ Bunlardan ilki Türkiye ekonomisindeki sorunların giderek büyümüş olması,
- ❑ Çok sayıda mülteciye vatandaşlık verilmiş olması ve bunların bir çoğunun T.C. Pasaportunu Avrupa'ya geçişte kullanmak amacıyla aldığını ifade ediyor.
- ❑ Ayrıca 2014'de sonuçlanması gereken Schengen alanına vize serbestisi anlaşmasının başlangıçtaki 72 şarttan geriye terörle mücadele konusu kaldığını ancak bunun da seçimlerdeki beka ağırlıklı motiften sonra çözümünün zor gözüktüğünü belirtiyor.
- ❑ Mütekabiliyet konusunun ise turizm sezonu nedeni ile mümkün olmadığını ancak tır şoförleri kapsamında kısmen tedarik zinciri bağlamında uygulanabileceğini ifade ediyor.
- ❑ Ayrıca iş adamlarına talep edildiği üzere yeşil pasaport verilmesinin bu defa yeşil pasaporta da vize şartı getirilesinin yolunu açacağı görüşündeki Baydarol'a katılmamak da mümkün değil.
- ❑ Vize konusunda konsolosluklardan yapılan açıklamalar daha çok pandemi ve deprem sonrası yoğunluğa bağlanırken yeni bir online sisteme geçildiği açıklamaları da geldi.

Göç sorunu: Türkiye'deki tartışmalar seçime yön vermişti

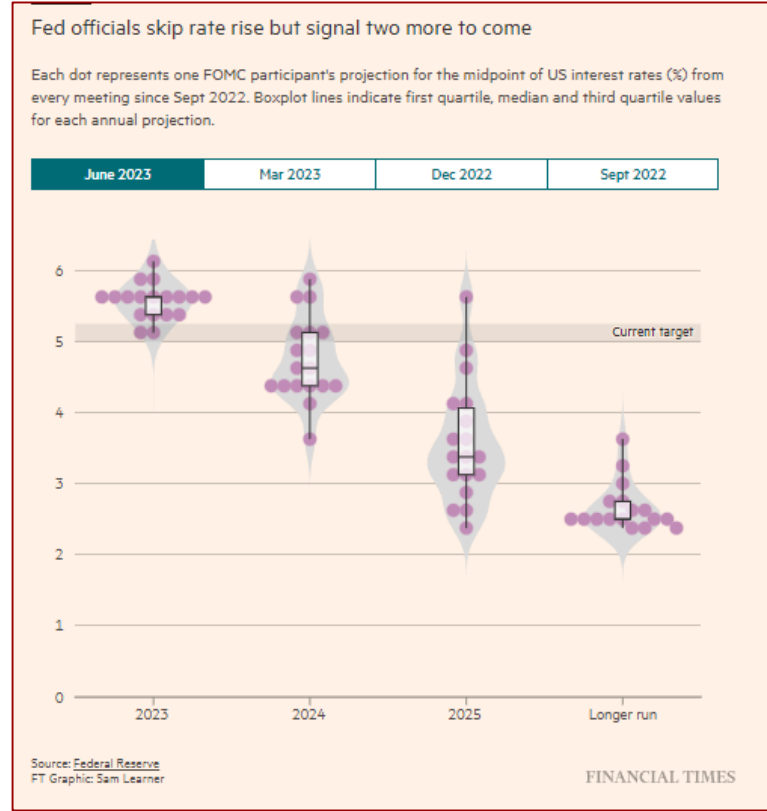
- ❑ Türkiye'de sayısı gayri resmi olarak dillendirilen 13 milyon ya da resmi olarak ifade edilen 5,6 milyon toplam geçici koruma statüsü altındaki göçmen, seçimlerin ikinci tura kalmasında hatta hem iktidar hem de muhalefetin siyasi propagandasında önemli bir etki yaratmıştı.
- ❑ Resmi bilgilere bakıldığında 17 Mayıs 2023 tarihi itibarıyla şehirlerde yaşayan Suriyeli sayısı 3 milyon 319 bin 278 kişi olarak açıklandı.
- ❑ Suriyelilerin %98,1'i şehirlerde yaşıyor. Yabancıların yoğun olarak yaşadığı Ankara, Antalya, Aydın, Bursa, Çanakkale, Düzce, Edirne, Hatay, İstanbul, İzmir, Kırklareli, Kocaeli, Muğla, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova ile diğer şehirlerdeki toplam 1.169 mahalle her türlü statüden tüm yabancıların başvurularına kapalı.
- ❑ Yaş tablosuna göre kayıtlı Suriyelilerin yaş ortalaması 22,6'dır.
- ❑ Genç nüfus olarak tanımlanan 15-24 yaş aralığında 645 bin 300 kişi bulunuyor. Suriyeli genç nüfusun toplam Suriyeli sayısındaki oranı %19,08 10 yaşın altındaki Suriyelilerin sayısı ise 994 bin 715 (%29,42).
- ❑ Türkiye'de canlı doğan bebek sayısı, geçen yıl 1 milyon 35 bin 795 oldu. Doğurganlık hızı, 2001'de 2,38 çocukken, 2022'de 1,62 çocuk olarak gerçekleşti. Bu durum, doğurganlığın nüfusun yenilenme düzeyi olan 2,10'un altında kaldığını gösterdi.
- ❑ Diğer sorunları elimine edersek, sadece resmi verilere göre bile kıyaslandığında demografik olarak bir risk oluştuğu yukarıdaki verilerden görülebilir.

ABD enflasyonu ve Fed faiz kararı ne söylüyor?

- ❑ Bu hafta ABD enflasyonunun ardından açıklanan Fed faiz kararında beklenti dahilinde pas geçilmiş oldu.
- ❑ Manşet enflasyonda yıllık yüzde 4'e gerileme olurken , gıda ve enerji hariç oluşturulan çekirdek enflasyonda ise düşüş yüzde 5,3'e sınırlı bir biçimde gerçekleşti.
- ❑ Fed ise tüm bu endekslerden süper çekirdek enflasyonu baz aldığını ifade ediyor. Süper çekirdek enflasyon, çoğunlukla avukatlar, tesisatçılar, bahçıvanlar ve kuaförler tarafından sağlanan ve inatla yüksek kalan hizmetlerin fiyatlarını yansıtıyor.

ABD enflasyonu ve Fed faiz kararı ne söylüyor?

- ❑ Fed, beklentiler dahilinde faize dokunmayarak yüzde 5-5,25 aralığında sabit bıraktı. Böylelikle, 15 ay içinde 10 faiz artırımına gittikten sonra ilk kez faizi pas geçmiş oldu.
- ❑ Kararın ardından düzenlenen basın toplantısında Fed başkanı Jay Powell , "Komite üyelerinin neredeyse tamamı, enflasyonu zaman içinde yüzde 2'ye getirmek için bu yıl bazı ek faiz artırımlarının uygun olacağını düşünüyor" dedi.
- ❑ Fed, politika belirleme komitesinin yeniden toplanmasının planlandığı gelecek ay gibi erken bir tarihte ek bir faiz artırımını uygulayabilir. Bu nedenle ekonomistler, Çarşamba günü faiz oranlarını sabit tutma kararının bir "duraklama"dan çok "atlama" anlamına geldiğini söylediler.
- ❑ Kararda üç ay önce başlayan bankacılık krizinin önemi ortaya çıkıyor ancak verilen şahin mesaj iki adet 25 bp lık artışı öne çıkarsa da neden bu ay «atlama» yapıldığının Powell tarafından başarılı bir açıklaması da yapılmadı. Buna bir tür stres testi simülasyonundan ortaya çıkan gelişme olarak bakmak gerektiğini düşünüyoruz.

ECB, sıkılaşmaya , Japonya (BoJ) gevşek kalmaya devam etti

- ❑ ECB'den yapılan açıklamada, bankanın, u temel politika faizini 25 baz puan artırdığı belirtildi.
- ❑ Açıklamada, finansman faizinin yüzde 4'e, mevduat faizinin yüzde 3,50'ye ve marjinal fonlama faizinin de yüzde 4,2'5e yükseltildiği kaydedildi.
- ❑ Japonya Merkez Bankası, bu hafta yaptığı toplantıda oybirliği ile kısa vadeli kilit faiz oranını yüzde -0,1'de ve 10 yıllık tahvil getirilerini yüzde 0 civarında değiştirmeden tuttu. Tahvil alımları için belirlenen yüzde 0,5'lik st sınırdaki da herhangi bir değişiklik yapılmadı.
- ❑ Japonya Merkez Bankası, beklenenden güçlü enflasyona rağmen ultra gevşek para politikasını sürdürdü. Banka, açıklamasında, hamlenin küresel merkez bankaları arasında güvercin bir aykırı değer olarak kalacağının ve kırılgan bir ekonomik toparlanmayı desteklemeye odaklanacağının mesajını verdi.
- ❑ Küresel piyasalar Fed, ECB ve Japonya Merkez Bankası'nın faiz kararı sonrası pozitif seyretti.
- ❑ Altın, faizleri sabit tutması sonrası Fed'den gelen şahin mesajlarla düşüşünü beşinci güne taşırken, haftanın son işlem gününde 1958 dolarda tutundu.

Çin, farklı bir politika arayışında

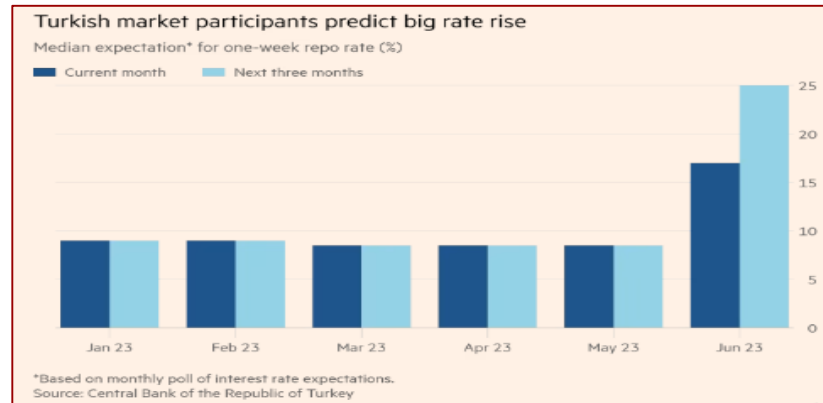
- ❑ Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in pandemiye karşı zafer ilan etmesinden ve sıkı sosyal kontrolleri gevşetmesinden beş ay sonra, bu haftaki yeni veriler ülke ekonomisinin tam sağlığına kavuşmaktan çok uzak olduğunu ortaya koydu.
- ❑ Ülkenin temelde yatan iki problemi var; ilki ekonomik çıktısının yüzde 30'unu oluşturan emlak sektörü, diğeri ise yurtdışındaki genel durgunluktan etkilenen dış talep kaynaklı ihracat düşüşü...
- ❑ Analistler, ihracat ve emlaktaki zayıflığın muhtemelen Mayıs ayında yavaşlayan sanayi üretimine de sıçradığını söyledi. Bunu kapatmak için, özel sabit varlık yatırımı da on yıldan fazla bir süredir ilk kez negatife döndü 2020'de salgının başlaması dönemi hariç ülkede böyle bir tablo bulunmamaktaydı.
- ❑ Diğer taraftan istihdam da kırmızı alarm vermekte ve ulusal İstatistik Bürosu tarafından Perşembe günü açıklanan verilere göre, Çin'in genç işsizliği mayıs ayında rekor seviyeye yükselirken, işsizlik oranı mayıs ayında yüzde 5,2 oldu.
- ❑ Bu nedendir ki ülkede para politikasında gevşeme adımlarına gidiliyor. Morgan Stanley analistlerine göre; Çin, ekonomik büyümesini desteklemek için önümüzdeki haftalarda daha fazla gevşeme tedbirini açıklayabilir.
- ❑ Kurum ayrıca finansman desteğinin özellikle karbon emisyonu azaltma, yüksek hızlı demiryolları ve şehirlerarası ulaşım gibi Pekin'in stratejik hedefleriyle ilgili altyapı projelerine yönelik olarak serbest bırakılabileceğini öngördü.
- ❑ Ülke ihracatta döviz kurunu düşürerek bir rekabet avantajı yaratmaya çalışabilir. Ayrıca artık emlak sektörüne yatırım aracı olarak bakılmaması da krizden çıkarılmış ders gibi duruyor.

Yeni ekonomi yönetimi: Paydaşlarla temas

- ❑ Ülkemizde son haftalarda en çok konuşulan konu yeni ekonomi yönetiminin hem politika faizi hem de makro ihtiyati tedbirler açısından nasıl bir politika seti geliştireceği...
- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in atacağı adımları kabullendiğini söyledi.
- ❑ CNN Türk televizyonunda soruları yanıtlayan Yılmaz, Kur Korumalı Mevduat'tan ani bir şekilde çıkış yerine, yavaş bir geçiş olması gerektiğini, aksi takdirde bunun finansal piyasalarda istikrarsızlığa yol açabileceğini belirtti.
- ❑ Diğer taraftan bu hafta yeni dönemde hangi ekonomi politikalarının uygulanacağı konusundaki yorumlar, ekonomi yönetiminin yapmış Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) toplantısı ile TÜSİAD ve Bankalar Birliği yöneticileri ile yapılan temaslardan çıkartılan sinyallere göre şekillendi diyebiliriz.
- ❑ Alınan bu sinyallere bakılacak olursa; EKK toplantısı sonrası Cevdet Yılmaz: "**Serbest piyasa kuralları içinde** ekonomimizin rekabet gücünü ve verimliliğini arttırmaya dönük adımlara kararlılıkla devam edeceğiz. İstikrar ve güven içinde büyümek, istihdamı arttırmak, büyümenin nimetlerini adaletle paylaşmak her zaman olduğu gibi temel amaçtır. Bu amaçlara dönük olarak yatırım, istihdam, üretim ve ihracat hedeflerimizi gerçekleştirirken, cari açığı sürdürülebilir büyümenin önünde bir engel olmaktan çıkarmaya kararlıyız" dedi.
- ❑ TÜSİAD toplantısının ardından açıklama yapan Özilhan, Türkiye ekonomisinin sorunlarının çözümü için üç ayaklı bir program gerektiğinin altını çizdi, söz konusu ayakları, "**Bu üç ayağı makroekonomik istikrar, yapısal reformlar ve hukuk devleti oluşturuyor**" diye sıraladı.
- ❑ TBB Başkanı Çakar, «Sayın Bakan ile toplantımız çok yapıcı oldu» açıklamasını paylaşırken detay vermedi.

Yeni ekonomi yönetimi: politika faizi beklentisi

- ❑ Hafta boyu yapılan açıklamalar ve paydaşlarla temaslar iletişim kanallarının açık olduğunu, geleneksel politikalara dönüş aşamasında bir hazırlık olduğunu ve bunu kırıp dökmeden yapabilmek için KKM gibi bir emstrümanın devamıyla makro ihtiyati tedbirlerden kademeli bir çıkışa işaret ediyor.
- ❑ Politika faizi bağlamında gözler TCMB'nin 22'sindeki PPK toplantısına çevrilmiş durumda.
- ❑ Faizin artacağı artık piyasa tarafından fiyatlanmış olmakla beraber, düzey ve hızı konusunda farklı görüşler var.
- ❑ Bloomberg HT Araştırma Birimi'nin anketine katılan 15 kurumun medyan beklentisi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) politika faizini yüzde 25 seviyesine çıkarması yönünde oldu. Reuters anketindeki medyan beklenti ise yüzde 20.
- ❑ FT 'da Cuma günü yayınlanan bir makalede ise TCMB, Haziran ayı piyasa katılımcıları anketi verilerine göre ortaya çıkan 1 hafta vadeli repo faizinin yüzde 17,56 beklentisi baz alınarak , tek seferde yüzde 17'lik bir artış yapılacağı öngörülmüş. Gelecek 3 ayda ise kademeli artışlarla yüzde 25 baz alınmış. Aynı ankette 12 ay sonrası TÜFE beklentisi bir önceki anket döneminde yüzde 29,84 iken, bu anket döneminde yüzde 30,65 oldu. 24 ay sonrası TÜFE beklentisi ise aynı anket dönemlerinde sırasıyla yüzde 17,74 ve yüzde 18,12 olarak gerçekleşti.

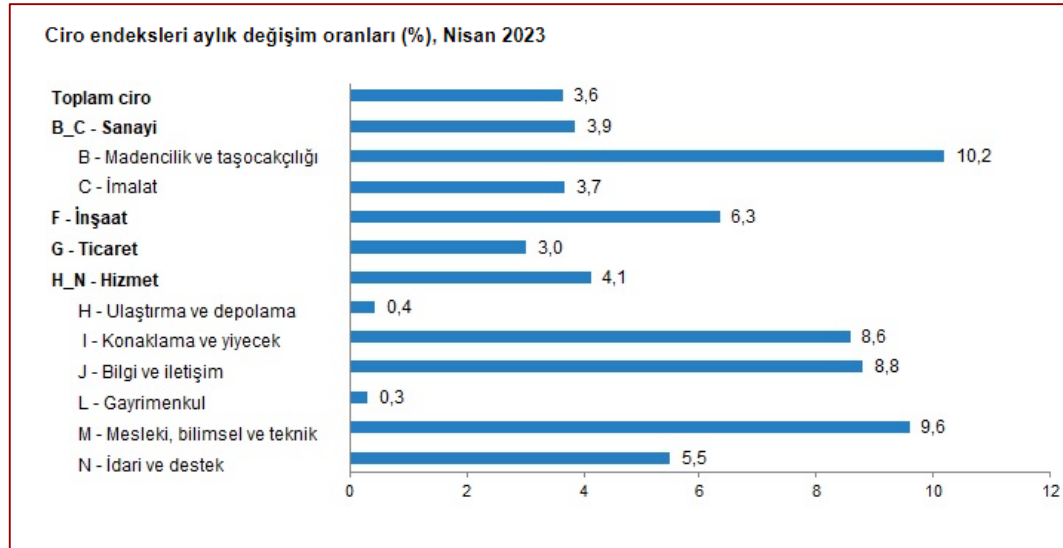

Haftadan kalanlar

- ❑ İtalya'nın eski Başbakanı Berlusconi hayatını kaybetti.
- ❑ ABD Eski Hazine Bakanı Lawrence Summers, ABD ekonomisinin hala “çok, çok sıcak” olduğu uyarısını yaptı.
- ❑ UBS'in Credit Suisse'i devralması işleminin tamamlandığı duyuruldu.
- ❑ Almanya'da BioNTech firmasına açılmış yüzlerce dava olduğu ortaya çıktı. Şirket Koç Üniv. H. İle kanser araştırmaları konusunda protokole imza attı.
- ❑ Yazılım şirketi Oracle'ın kurucusu Larry Ellison'un serveti, yapay zeka konusundaki gelişmelerin şirket hisselerindeki olumlu etkisiyle Bill Gates'i tahtından etti.
- ❑ Beatles, yapay zekayla yeni sarkı çıkardı.
- ❑ IMF, 6,7 milyar dolarlık kredinin gözden geçirilmesi için son tarih yaklaşırken Pakistan'ın bütçesini eleştirdi.
- ❑ UEA Başkanı Fatih Birol güneş enerjisi yatırımlarının bu yıl petrol üretim yatırımlarını geride bırakacağını ve küresel enerji krizinin sürdüğünü ifade etti.
- ❑ TBMM'nin çalışma süresinin uzatılması ve Başkanlık Divanı üyelikleri için yapılan seçime ilişkin kararlar Resmi Gazete'de yer aldı.
- ❑ 9 trilyon dolar ile dünyanın en büyük yatırım fonu BlackRock, bitcoin borsa yatırım fonu (ETF) için hamle yaparak kripto piyasalarına daha derinlemesine girmeyi hedefliyor.
- ❑ IMF başkanı , Euro Bölgesi'nde büyüme için aşağı yönlü, enflasyon için yukarı yönlü riskler olduğunu ve belirsizliğin yüksek seyrettiğini söyledi.
- ❑ Fenerbahçe Kulübünün eski başkanı Aziz Yıldırım, Ali Koç'a genel kurul çağrısında bulundu.
- ❑ CHP Grup Başkanı Özel: Abdüllatif Şener'e oy atanlara özür borcumuz var.
- ❑ Tanju Bilgiç Türkiye'nin Moskova Büyükelçiliğine, Yunus Demirer Paris Büyükelçiliğine, Rauf Alp Denктаş Varşova Büyükelçiliğine atandı.
- ❑ Bakan Güler, Karargahı'nda ABD Savunma Bakanı Austin ile bir araya geldi.
- ❑ Türk Tabipleri Birliği Pandemi Çalışma Grubu üyesi Prof. Dr. Esin Şenol, Türkiye'de son aylarda kızamık vakalarında ciddi artış olduğunu söyledi.

Ciro Endeksleri, Nisan 2023

- Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi (2015=100), 2023 yılı Nisan ayında yıllık %56,2 arttı.
- Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında; 2023 yılı Nisan ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi %41,8, inşaat ciro endeksi %93,1, ticaret ciro endeksi %60,3, hizmet ciro endeksi %66,1 arttı.
- Aylıkta ise aşağıdaki gibidir:

Konut Satış İstatistikleri, Mayıs 2023

- ❑ Türkiye genelinde konut satışları Mayıs ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %7,7 azalarak 113 bin 276 oldu.
- ❑ Konut satışlarında İstanbul 18 bin 435 konut satışı ve %16,3 ile en yüksek paya sahip oldu. Satış sayılarına göre İstanbul'u 11 bin 196 konut satışı ve %9,9 pay ile Ankara, 6 bin 158 konut satışı ve %5,4 pay ile Antalya izledi. Konut satış sayısının en az olduğu iller sırasıyla 18 konut ile Ardahan, 38 konut ile Hakkari, 55 konut ile Bayburt ve Tunceli oldu.
- ❑ Mayıs ayında Rusya Federasyonu vatandaşları Türkiye'den 991 konut satın aldı. Rusya Federasyonu vatandaşlarını sırasıyla 503 konut ile İran, 175 konut ile Ukrayna ve 129 konut ile Almanya vatandaşları izledi.

Ücretli Çalışan İstatistikleri, Nisan 2023

- Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında ücretli çalışan sayısı 2023 Nisan ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %3,7 arttı. Ücretli çalışan sayısı bir önceki yılın aynı ayında 13 milyon 997 bin 517 kişi iken, 2023 yılı Nisan ayında 14 milyon 516 bin 688 kişi oldu.
- Ücretli çalışanların alt detaylarına bakıldığında; 2023 yılı Nisan ayında ücretli çalışan sayısı yıllık olarak sanayi sektöründe %1,0, inşaat sektöründe %11,3 ve ticaret-hizmet sektöründe %4,1 arttı.

